

Krasuk L.V.

Pereiaslav-Khmelnyskyi State Pedagogical University named after Hryhorii Skovoroda

TRAINING OF UPCOMING PRIMARY SCHOOL TEACHERS FOR DEVELOPMENT OF A HEALTHY LIFESTYLE OF THE YOUNGER PUPILS

Summary

In this article a problem of upcoming primary school teachers training for development of a healthy lifestyle is surveyed. The essence of the «upcoming primary school teachers training» and «healthy lifestyle» concepts are defined. Curriculum of «Health basics» is analyzed. Three stages of upcoming primary school teachers training for development of a healthy lifestyle are highlighted and substantiated: theoretical, practical and self-study. Educational integrated course «Methodology of educational course «Health and physical culture» studying» is also analyzed.

Keywords: preparation, upcoming primary school teachers, healthy lifestyle development, educational courses, integrated course.

УДК 378.14(410):81'25

ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА НАВЧАННЯ ЗА КОРДОНОМ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ НІМЕЧЧИНИ

Левицька Н.В.

Хмельницький національний університет

Досліджено особливості практичної підготовки майбутніх перекладачів в університетах Німеччини. Виділено два види проходження практики майбутніми перекладачами: стажування та навчання за кордоном. З'ясовано, що стажування здійснюється у формі закордонних подорожей, обміні студентами, участі у волонтерських програмах в ролі перекладача, а також у роботі перекладачами у державних установах, інституціях ООН та Європейського Союзу, на приватних підприємствах, а навчання за кордоном проходить у формі навчального семестру в партнерському університеті.

Ключові слова: професійна підготовка, освітня програма, практична підготовка, стажування, обмін студентами.

Постановка проблеми. Практика є одним із головних чинників успіху професійної підготовки майбутніх перекладачів. В університетах Німеччини у процесі підготовки майбутніх перекладачів велика увага приділяється практичній діяльності, яка відповідає загальним педагогічним принципам і завданням вищої професійної освіти. Проходження практики пов'язане з деякими ускладненнями, тому що обов'язкова практика не завжди може бути внесена в навчальний план, хоча в кожному окремому випадку університет підтримує таке бажання студента та сприяє йому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В цілому проблемою навчання перекладачів займалися Н. Абашкіна, А. Алексюк, І. Задорожна, Ю. Кіщенко, М. Лещенко, О. Локшина, Є. Москаленко, О. Овчарук, О. Плахотник, Л. Пуховська, О. Рибак, Г. Степенко, І. Тараненко. Організаційно-педагогічні аспекти професійної підготовки перекладачів досліджували Т. Кучай, Е. Пім, Р. Тінслей, В. Вілс, Л. Черноватий, О. Шупта, К. Норд та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Усі зазначені вище науковці досліджували загальні теоретичні й організаційні положення підготовки майбутніх перекладачів. Уважного ставлення дослідників останнім часом вимагає питання практичної спрямованості про-

фесійної підготовки і конкурентоспроможності фахівців з перекладу на ринку праці Німеччини. Не були об'єктом спеціального вивчення особливості вузькогалузеві професійної підготовки майбутніх перекладачів.

Мета статті. Головною метою даної статті є дослідження особливостей організації практики майбутніх перекладачів в університетах Німеччини та їх навчання за кордоном в межах програм по обміну студентами.

Виклад основного матеріалу. Майбутні перекладачі Німеччини проходять практику на німецьких підприємствах та в компаніях, орієнтованих на співпрацю із закордонними бізнес-партнерами або за кордоном (зазвичай у країні своєї першої іноземної мови). Під час проходження практики студенти безпосередньо беруть участь у поточній виробничій діяльності підприємства, служать позаштатними консультантами, виконують особливі завдання і кваліфіковані проекти, які мають важливе значення для даного закладу. Позитивним моментом проходження практики для майбутніх перекладачів є можливість у майбутньому бути запрошеним на роботу до компанії або підприємства, де вони проходили практику, за умови сумлінної праці та навчання.

Аналіз освітніх бакалаврських та магістерських перекладацьких програм німецьких універ-

ситетів свідчить, що в навчальні плани більшості освітніх програм включено 2 види практики:

1) стажування – практична підготовка в реальному професійному середовищі на базі підприємств, установ, організацій, компаній, міжнародних корпорацій, дослідних центрів та лабораторій країни, мова якої вивчається;

2) навчання за кордоном, яке проходить у формі навчального семестру в партнерському університеті.

Виявлено, що стажування полягає в закордонних подорожах, обміні студентами, участі у волонтерських програмах перекладачами, а також у роботі перекладачами у державних установах, інституціях ООН та Європейського Союзу, на приватних підприємствах. Така практика спрямована на формування професійної компетенції у галузі письмового та усного перекладу. Перекладачі набувають практичних навичок професійної діяльності у формальному середовищі у перекладацьких компаніях, службах, відділеннях тощо. Зазвичай студенти знаходять місце проходження стажування самостійно, враховуючи власні інтереси, але це не означає, що вони не отримують підтримки від університетів. На сайтах університетів знаходиться безліч рекомендацій щодо організації практики. Також під час пошуку місця для проходження стажування студенти мають змогу отримати інформацію про партнерів свого навчального закладу на щорічному інформаційному заході, що організовується адміністрацією ВНЗ у співробітництві із представниками підприємств і компаній.

Стажування, за зарахування якого майбутні перекладачі отримують від 6 до 12 кредитів, триває від 1 до 8 тижнів. Так в університеті Хільдесхайму студенти, які навчаються за освітньою бакалаврською програмою «Міжнародна комунікація та переклад» на третьому семестрі в межах модуля «Комунікація в організаціях» комбінують теоретичну та практичну підготовку в формі стажування, яке триває 5 тижнів і за яке отримують 6 кредитів. Під час професійної підготовки перекладачів за освітньою програмою бакалавра «Мова. Культура. Переклад» університету Хермесхайму майбутнім перекладачам рекомендується пройти мінімум 2 місяці стажування, яке належить до вибіркового модулю і на зарахування якого відводиться 12 кредитів. В межах модуля «Надфахові компетенції (Übergreifende Kompetenzen)» студенти бакалаврської освітньої програми «Перекладознавство» університету Хейдельбергу проходять практику терміном від 1 до 3 тижнів на німецькому чи іноземному підприємстві і отримують 10 кредитів. Крім того, в межах освітньої бакалаврської програми «Перекладознавство» студенти мусять пройти 6-тижневу практику в країні своєї першої іноземної мови. Центри університетів з питань проходження практики допомагають студентам у пошуках місця її проходження, де вони б могли розвивати не лише фахову, а й мовну компетенцію. Представники центрів зараховують практику і керують нею. Завдяки стажуванню студенти мають можливість зануритися у справжній світ перекладацької професійної діяльності та використати знання і навички, отримані під час теоретичної частини навчання. Документація, з якою працю-

ють практиканти, є різноманітною: від бізнесових звітів до текстів пісень та художніх творів. Під час такої діяльності майбутні перекладачі формують навички письма та чіткого висловлювання мовою перекладу. Для цієї роботи необхідне гарне володіння мовою-оригіналу та розуміння культури народу, який є автором отриманої інформації. Також перевіряються на практиці знання, вміння та навички другої спеціальності, яку студент отримував паралельно. Неоціненну допомогу в проходженні практики студентам надають вміння користуватися словниками, Інтернетом та іншими реферативними матеріалами, наприклад, ПЗ TRADOS, що є програмою запам'ятовування готових перекладів. Якщо студент обирає варіант проходження практики як усний перекладач, то він зобов'язаний виконати завдання, що полягають у перекладі конференцій, зустрічей, судових засідань, медичних симпозиумів тощо. Йому пропонується два варіанти виконання завдань: робота синхроністом або здійснення послідовного перекладу. Зазначимо, що перекладачі мають змогу пройти ще такий вид стажування як *педагогічна практика*. Така практика полягає у навчанні рідній мові студентів з інших країн, які, у свою чергу, навчають практикантів іноземній мові. Практика відбувається у навчальних закладах від початкової до вищої освіти. Студентам пропонується як вибіркова дисципліна здобуття педагогічної освіти, що надає їм право займатися викладацькою або вчительською діяльністю після закінчення ВНЗ. Серед варіантів практик для перекладачів є й лінгвістична практика, яка полягає у науковому дослідженні мови. Практиканти у цьому випадку вивчають природу та характеристики людської мови. Лінгвістика охоплює декілька напрямів для здійснення практичних досліджень: теоретичну лінгвістику (фонетику, фонологію, морфологію, синтаксис, семантику, прагматику), прикладну лінгвістику (застосування мови, психолінгвістику, нейролінгвістику, соціолінгвістику, історичну лінгвістику, антропологічну лінгвістику, дискурсивний аналіз). Лінгвісти працюють на низку організацій (університети, коледжі, високотехнічні компанії, дослідницькі інститути, консалтингові фірми, уряд, військових).

Важливим мотиваційним фактором перекладацької практики є оцінювання її результатів. Основний акцент під час оцінювання робиться на розвитку умінь і навичок володіння мовою. Практикант на фінальному етапі практики повинен показати достатній рівень володіння соціокультурною, мовною компетенціями, бути здатним до прийняття рішень. Критеріями правильного оцінювання результатів практики є: достатнє розуміння похідного тексту; здатність перекласти інформацію на мову перекладу; редакція готового результату. Оцінюється відповідність кожному з цих трьох критеріїв. У разі низьких оцінок студенту пропонується низка додаткової літератури для доопрацювання матеріалу і виправлення помилок. Об'єктивне оцінювання приводить до поліпшення навчальних методів та викладацької компетентності.

Перед стажуванням студенти зобов'язані письмово повідомити свій навчальний заклад про місце проходження практики, яке має бути обра-

но таким чином, щоб вони мали можливість закріпити та поглибити знання й навички, отримані під час попередніх модулів. Між студентом та підприємством складається письмова угода про практичне навчання (Learning Agreement), яка формулюється або індивідуально, або згідно зі зразком, заведеним на підприємстві. В угоді перераховуються години зайнятості протягом робочого дня, коло завдань на період практики, місце праці та плата за роботу. В угоді також чітко визначається чи це «студентська практика», чи «навчальний семестр». До початку практики копія угоди із зазначенням адреси підприємства та контактної особи має бути направлена до Центру з питань проходження практики (нім. Zentrum für Praxiskontakte), який опікується допомогою студентам. Стажування зараховується при наявності відгуку про результати, який створюється на базі звіту про практику. Цей звіт має бути підписаним на підприємстві та поданий до університету не пізніше ніж за чотири тижні після закінчення практики. Звіт з практики повинен містити характеристику підприємства чи організації, визначення основних завдань, які потрібно виконати протягом практики, опис діяльності, яку виконував практикант та особисті висновки. В головній частині звіту студент мусить вказати, яким чином зміст практики пов'язаний з його навчанням і оцінити користь практики. До звіту необхідно додати зразок здійсненого під час практики письмового перекладу. Студенти також отримують від підприємства свідоцтво про проходження практики. Отже, практика тісно пов'язана та інтегрована в університетську професійну підготовку перекладачів.

Все більше і більше роботодавців при прийомі на роботу перекладача надають великого значення наявності у кандидата професійного зарубіжного досвіду вже під час навчання, тому велика кількість студентів в Німеччині намагаються сьогодні завдяки стажуванню за кордоном отримати професійний досвід в іншій країні одночасно з навчальною професійною підготовкою. Для роботодавців стажування за кордоном є передумовою гнучкості кандидата, його здатності орієнтуватися в іншому культурному середовищі, пристосовуватися до нових умов праці, вільно спілкуватися іноземною мовою. Ці властивості кандидата є в умовах прогресуючої глобалізації компаній та підприємств вимогою багатьох роботодавців. Отже, стажування за кордоном надає можливість отримати бажаний зарубіжний досвід не відриваючись від навчання в університеті [Praktikumsbroschüre / Johannes Gutenberg-Universität Mainz D-55099 Mainz].

На думку німецьких урядовців, проходження практики та навчання за кордоном сприяє розвитку фахової, соціальної та міжкультурної компетенцій студентів завдяки:

- отриманню й покращанню знань з іноземних мов;
- сприянню розвитку гнучкості та здатності до співпраці та ефективного спілкування;
- вивченню реалій життя інших країн;
- розумінню інших культур і менталітету;
- ознайомленню із закордонними ринками;
- порівнянню робочих процесів у Німеччині та за кордоном;

У другому параграфі першої глави Рамкового Закону про вищу освіту Німеччини зазначено, що ВНЗ мають сприяти міжнародній, а особливо європейській співпраці у сфері вищої освіти, а також обміну між німецькими та закордонними ВНЗ. З 1 квітня 2005 року шлях до навчання та проходження практики за кордоном став значно легшим для німецьких студентів завдяки новому Закону про професійну освіту (§2 Abs. 3 Berufsbildungsreformgesetz), у якому прописано, що студенти мають можливість навчатися за кордоном до чверті загального часу навчання.

Ще одним кроком уряду Німеччини щодо навчання студентів за кордоном є ініціатива BMBWF (Федерального міністерства освіти та досліджень), яке має на меті до 2015 року подвоїти кількість студентів, які навчаються та проходять практику за кордоном. У рішенні BMBWF зазначено, що кількість програм з обміну студентами між ВНЗ-партнерами має бути збільшена до 5 000 щорічно.

Оскільки, Федеральний уряд всіляко сприяє академічному обміну студентів, запроваджуючи спеціальні заходи щодо поліпшення умов перебування німецьких студентів за кордоном з метою навчання або проведення науково-дослідної роботи, студенти все частіше користуються можливістю навчатися в університеті-партнері. Університет Хільдесхайму має партнерські відносини з більше ніж 160 закордонними ВНЗ, університет Хейдельбергу співпрацює з 50 університетами, університет Хермесхайму з 50 партнерськими ВНЗ в 20 країнах в межах реалізації міжнародних програм, що підтримуються і фінансуються Єврокомісією в рамках проєктів Erasmus, Erasmus Mundus та Tempus.

В німецьких університетах, які готують перекладачів є міжнародні студентські організації, які як правило підтримуються німецької службою академічного обміну (DAAD). Локальні комітети цих організацій на окремих факультетах, які створюються завдяки ініціативи студентів, надають допомогу у пошуках місць для стажування та в організації практики. Надійний спосіб отримати можливість пройти стажування за кордоном – це активна співпраця з студентською міжнародною організацією, яка готує студентів. Крім того, існує безліч програм, які здійснюються організаціями по обміну студентами, які пропонують стипендії і також, якщо стажування оплачується.

Крім зазначених студентських ініціатив, існує низка програм, які реалізуються організаціями по обміну студентами. Ці програми пропонують часткові стипендії і також, якщо стажування відбувається на комерційній основі, можуть вимагати плату за місце стажування. Крім пошуку місць проходження стажування, ці організації допомагають в отриманні дозволу на роботу за кордоном. Вони мають розгалужену мережу контактів за кордоном і можуть стати в нагоді в разі виникнення проблем за кордоном і запропонувати консультанта.

Програми Європейського союзу з обміну студентами *Leonardo da Vinci*, *AIESEC*, *Grundtvig*, *Jean Monnet*, *Carlo-Schmid* передбачені для студентів, які в межах свого навчання в університеті мають бажання пройти практику терміном від 3 до 12 місяців за кордоном. Ці програми пропону-

ють покриття витрат на переїзд, на проживання і іноді на оплату мовних курсів.

Що стосується програми *Leonardo da Vinci*, вона спрямована на задоволення потреб студентів і викладачів сфери професійної та післядипломної освіти з метою розвитку їх здібностей і компетентностей. Ця програма сприяє їх перебуванню за кордоном та участі у європейських проектах.

У свою чергу, програма *Grundtvig* створена для підтримки освіти дорослих, метою якої є підтримка навчального партнерства між країнами та розвиток інноваційних навчальних методів у рамках багатосторонніх проектів.

Програма *Jean Monnet*, яка первісно створена для підтримки освіти протягом життя, розширена за рахунок питань вивчення іноземних мов за кордоном і використання нових медійних засобів. Програма також сприяє різним питанням європейської інтеграції, наприклад створенню інтернаціональних кафедр.

Програма *Carlo-Schmid* фінансується за рахунок коштів Федерального міністерства освіти та дослідження та Фонду Роберта Боша (нім. Robert-Bosch-Stiftung). Метою створення програми є покращання шансів студентів і випускників на міжнародному ринку праці за допомогою навчання та практики за кордоном.

Новою програмою Європейського Союзу є Erasmus + (2014–2020), яка спрямована на поліпшення професійних навичок, розширення можливостей працевлаштування, модернізацію освіти та здійснення нових освітніх проектів за рахунок університетської співпраці та академічного обміну студентами і викладачами. Програма поєднує діючі ініціативи ЄС у сфері освіти, науки та спорту, серед яких Erasmus, Erasmus Mundus та Tempus. Майбутні перекладачі Німеччини, які проходять стажування на підприємствах, в організаціях, або в соціальних чи культурних установах та в школах в межах Європи, отримують стипендії за цією програмою. Студенти, які бажають проходити практику в європейських інститутах, національних дипломатичних представництвах, Гете-інститутах не отримують фінансову підтримку. Стажування триває від 2 до 12 місяців і повинне, в першу чергу, бути тісно пов'язаним зі спеціальністю студента та керуватися професором університету. Практика поза межами Європи можлива за сприяння програми

Promos DAAD, яка фінансує навчальні семестри, випускні роботи, які потребують перебування за кордоном, мовні курси та практику. Стипендію в розмірі 300 євро на проходження стажування поза межами Європи можуть отримати студенти за умови високої навчальної успішності, відмінних знань іноземної мови та якщо вони є студентами як мінімум 2 курсу.

Крім вищезгаданих європейських програм існує низка німецьких фондів та товариств (Фонд Олександра фон Гумбольдта, Фонд ім. Конрада Аденауера, Фонд ім. Фрідріха Еберта, Товариство Макса Планка, Німецьке науково-дослідницьке товариство), які надають німецьким та зарубіжним студентам і вченим спеціальні стипендії для проведення наукових досліджень та підвищення академічної кваліфікації.

Навчання за кордоном реалізовується у рамках обміну студентами між ВНЗ-партнерами, а також програми з метою отримання подвійного диплому. Зазвичай у рамках програми обміну студентами між ВНЗ-партнерами студенти перекладацьких освітніх програм навчаються за кордоном протягом одного семестру. Слід зазначити, що навчання за кордоном підвищує конкурентоспроможність майбутніх перекладачів на ринку праці завдяки досвіду, отриманому за кордоном, вільному володінню іноземною мовою, знанням про країну та її мешканців.

Висновки і пропозиції. Отже, майбутні перекладачі Німеччини обов'язково повинні пройти стажування та певний час навчатися за кордоном в партнерському університеті. Завдяки проходженню стажування та навчанню за кордоном майбутні перекладачі мають нагоду вдосконалити знання з іноземних мов, удосконалити навички усного спілкування з носіями мови, що вивчається; отримати знання про структуру та функціонування зарубіжних підприємств, компаній, дослідних центрів; розширити сферу професійної компетентності. Можна зробити висновок, що стажування та навчання за кордоном інтенсифікують процес професійної підготовки перекладачів, актуалізують і поглиблюють теоретичні знання та практичні навички. Отже, постає необхідність запозичення позитивного німецького досвіду в організації практики під час професійної підготовки майбутніх перекладачів та в налагодженні зв'язків з іноземними партнерами.

Список літератури:

1. Борнефельд Г. Опыт разработки и реализации бакалаврских и магистерских образовательных программ на инженерных факультетах ВУЗов Германии / Г. Борнефельд. – Reinisch-Westfalische Technische Hochschule Aachen. Aachen, RWTH, 2011. – 32 с.
2. Сергеева О. В. Практична підготовка перекладачів в університетах Великої Британії [Електронний ресурс] / О. В. Сергеева // Вісн. Нац. акад. Держ. прикордон. служби України: електрон. наук. фах. вид. / [гол. ред. І. О. Грязнов]. – Хмельницький: НАДПСУ ім. Б. Хмельницького, 2012. – Вип. 1. – Режим доступу: nbuv.gov.ua/e-journals/.../index.html
3. Mager R. F. Preparings. Instructional objective / R. F. Marger. – [2-nd ed.] – Belmont: Pitman Learning, 1984. – 88 p.
4. How to train for translating [Електронний ресурс]. – Access technique: http://www.ehow.com/how_7616228_train-translating.html#ixzz1So8B3T3B – Заголовок з екрану. – Мова англ.
5. Hochschulrahmengesetz in der neuen Fassung. – Vom 19. – Januar. 1999: [Електронний ресурс]. – <http://www.uni-mainz.de/studlehr/ordnungen/HRG.pdf> – Заголовок з екрану. – Мова англ.
6. Doppeldiplomprogramm mit der ECS Montpellier – 2003/2004. Praktische Hinweise und jede Menge Tipps vom Jahrgang 2003/2004 / Westfälische Wilhelms-Universität Münster. – 2005. – 31 s.

Левицкая Н.В.

Хмельницкий национальный университет

ОСОБЕННОСТИ ПРАКТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ И ОБУЧЕНИЯ ЗА РУБЕЖОМ БУДУЩИХ ПЕРЕВОДЧИКОВ В УНИВЕРСИТЕТАХ ГЕРМАНИИ

Аннотация

Исследованы особенности практической подготовки будущих переводчиков в университетах Германии. Выделены два вида прохождения практики будущими переводчиками: стажировка и обучение за рубежом. Выяснено, что стажировка осуществляется в форме заграничных путешествий, обмене студентами, участия в волонтерских программах в качестве переводчика, а также в работе переводчиками в учреждениях ООН и Европейского Союза, на частных предприятиях, а обучение за рубежом проходит в форме учебного семестра в партнерском университете.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, образовательная программа, практическая подготовка, стажировка, обмен студентами.

Levytska N.V.

Khmelnytsky National University

FEATURES OF PRACTICAL DEVELOPMENT AND STUDYING ABROAD OF FUTURE INTERPRETERS IN UNIVERSITIES OF GERMANY

Summary

The peculiarities of practical training of translator-to-be in the universities of Germany have been analyzed. Two types of practical training of translators-to-be have been pointed out: internship and studies abroad. It has been acknowledged that internship abroad is done in the form of trips abroad, student exchange programs, participation as translators in volunteer programs, and working as translators in governmental institutions, UN and EU institutions, in private corporations. Studies abroad are done in the form of studies semester in a partnership university.

Keywords: vocational training, educational program, practical training, internship, student exchange.